

NYTT EU-DIREKTIV

Nye tider for forsøksdyrene?

Om lag 12 millioner dyr brukes i forsøk hvert år i EU-landene. Norge har 64 forsøksdyravdelinger og bruker ca. 1,5 millioner dyr årlig til dyreforsøk, pluss over en million dyr til forskningsformål hvor de ikke er definert som forsøksdyr. EU har fått et nytt direktiv om beskyttelse av forsøksdyr, som trådte i kraft den første januar. Direktivet må også gjennomføres i norsk rett, og før jul hadde Mattilsynet et utkast til en helt ny forsøksdyrforskrift ute på høring.

Mye har skjedd de siste årene når det gjelder vår kunnskap om hva som er god dyrevelferd, vår forståelse av dyrenes sosiale behov, og hvordan ulike dyrearter opplever og uttrykker smerte. Det foregår også en rask utvikling innenfor alternativer til dyreforsøk, ikke minst i farmasøytisk industri hvor man begynner å gå helt andre veier for å utvikle og teste nye produkter. Norge har fulgt utviklingen i EU gjennom bl.a. den nasjonale 3R-plattformen,

Norecopa, som er medlem av en europeisk paraplyorganisasjon for slike plattformer.

I det nye direktivet er det lagt betydelig vekt på 3R-prinsippet: dyreforsøk skal om mulig erstattes med alternativer (Replacement), antallet forsøksdyr skal ned (Reduction), og dyreforsøkene som må gjennomføres skal forbedres (Refinement).

Hvilken betydning vil dette direktivet så ha for norske forsøksdyr? 3R-prinsippet er ikke nytt, det ble lansert allerede på 50-tallet, og det er godt innarbeidet i dagens forskrift. Utviklingen av alternativer til dyreforsøk foregår også i Norge, noe som nominasjonene til Norecopas årlige 3R-pris viser, dog i et lavere tempo enn vi hadde håpet på.

Direktivet vil imidlertid føre til utfordringer for mange: hva er nytt og hvor er grensene blitt flyttet? Mattilsynet har nemlig valgt å vrake den gamle forskriften til fordel for en ny basert nesten utelukkende på direktivtekst. Med dette er det innført en rekke nye begreper og definisjoner som det vil ta seg tid å sette seg inn i. Direktivet krever bl.a. en etisk evaluering og klassifisering av belastningen for alle nye prosjekter. Vi kan forvente et enormt behov for råd og retningslinjer for hvordan denne nye forskriften skal tolkes og håndheves.

Situasjonen forverres ytterligere ved at det samtidig legges opp til et helt nytt system for forvaltning av, og tilsyn med, dyreforsøk. Forvaltningen skal sentraliseres, men som Mattilsynet skriver i sitt høringsbrev kan det være nødvendig allikevel å

opprette et nettverk av eksterne eksperter til å vurdere prosjekter. Lokal forsøksdyrekspertise skal fratas vedtaksmyndighet og skal kun ha en kontrollfunksjon. Dessuten har Mattilsynet sagt at de skal slutte å godkjenne utdanningskurs i forsøksdyrlære. Bekymringer om disse endringene står i flere av høringsuttalelsene som er sendt til Mattilsynet.

Norecopa har deltatt i en rekke møter i EU om direktivet. Vi registrerer et stort behov for kunnskap om 3R-ressurser, og kompetanse om hvor man finner dem, også her i Norge. Norecopa ønsker å bidra sterkere til dette, og vi vil utvilsomt oppleve at arbeidet som gjøres i Norge vil gagne andre europeiske land. Det blir viktig for Norge å holde tett kontakt med Brussel og med de europeiske forsøksdyrmiljøene i tiden fremover.

Det neste året blir en utfordrende tid for alle som arbeider med forsøksdyr, når detaljene skal meisles ut. Det må avsettes tilstrekkelig med ressurser til forvaltningen, tilsynssystemet og til de som skal bistå med fagkunnskap om de 3 R-ene. Norecopa har signalisert til Mattilsynet at vi ønsker å delta aktivt i dette arbeidet.

På sikt vil nok det nye direktivet føre til bedre forhold for norske forsøksdyr, men før det skjer kan vi forvente en utfordrende periode preget av barnesjukdommer og et stort press på de ulike aktørene.

Bildet sladdet p.g.a.
evt. copyright

Forsøksdyr: Fra neste år skal forvaltningen og tilsynet med forsøksdyr sentraliseres. FOTO: COLOURBOX

**Bente Bergersen
Adrian Smith**
Norecopa